

MARIANA NICOLAE

NU VREAU

SĂ FIU CREATIVĂ...

DAR NU AM ÎNCOTRO

Această carte este pentru cei care își caută sensul propriei vieți. Cei cărora nu le este frică să încerce să fie fericiți după propriile reguli, nu după cele ale vecinilor sau ale celor din marketing. Căroră nu le este frică de inteligența artificială, dar se pregătesc să colaboreze cu ea.

Această carte este pentru cei care vor să știe mai mult despre cum poți deveni mai creativ în orice domeniu de activitate pentru a-ți atinge visele pentru tine și cei dragi, fără a-ți sacrifica viața, sănătatea sau fericirea. Dimpotrivă. Creativitatea, așa cum este ea discutată în această carte, este pentru noi toți, nu doar pentru cei aleși, mantra care, dacă este aplicată constant, ne poate salva sufletele.

MARIANA NICOLAE

**NU VREAU SĂ FIU CREATIVĂ...
DAR NU AM ÎNCOTRO**

MARIANA NICOLAE

**NU VREAU SĂ FIU CREATIVĂ...
DAR NU AM ÎNCOTRO**

Prefață de conf. univ. dr. Andreea Paul

Cuvânt înainte de Robin Wildt Hansen

EDITURA

LEVIATHAN

BUCUREȘTI, 2026

Coperta și grafica: Bogdan Dumitrache

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

NICOLAE, MARIANA

Nu vreau să fiu creativă... dar nu am încotro / Mariana Nicolae ; pref. de conf. univ. dr. Andreea Paul ; cuv. înainte de Robin Wildt Hansen. -

București : Editura Leviathan, 2026

ISBN 978-630-6601-40-0

I. Paul, Andreea (pref.)

II. Hansen, Robin Wildt (pref.)

37.036

© Mariana Nicolae

© Bogdan Dumitrache

© Editura Leviathan, 2026

Editura Leviathan aparține Asociației Culturale Leviathan.

Adresa: Str. Gura Vadului nr. 1, bl. G 26, sc. 5, et. 2, ap. 46,
sector 3, 032336 București, România

E-mail: costintuchila@gmail.com; pusa.roth@yahoo.com
leviathan.romania@yahoo.com

Tel.: 0721019223; 0774641519

Adresa web: <https://editura.leviathan.ro>

Toate drepturile rezervate. Orice reproducere totală sau parțială a acestei ediții se pedepsește conform legilor.

Cuprins

<i>Prefață</i> de conf. univ. dr. Andreea Paul	6
<i>Cuvânt înainte</i> de Robin Wildt Hansen.....	8
 Pornim la drum	10
Capitolul 1. Ce este creativitatea?	13
Capitolul 2. Ce este excelența și de ce o căutăm?	26
Capitolul 3. Nevoia te învață. Oare?	40
Capitolul 4. Imaginea de ansamblu – de ce să fim toți creativi?	49
Capitolul 5. Creativitatea și inteligența artificială – care pe care?	57
Capitolul 6. Cum se vede creativitatea din diferite domenii?	67
Capitolul 7. Educația – cum învățăm azi sau mâine și de ce (mai) trebuie să învățăm?	79
Capitolul 8. Creativitatea individuală – teorie, proces, tehnici și posibile soluții	91
Capitolul 9. În ce limbă vorbim când vrem să fim creativi?	111
Capitolul 10. Eu, tu și alții – dialoguri creative, dar incorecte politic	118
În loc de concluzii	128
Referințe	130
 <i>Mulțumiri</i>	137
<i>Mariana Nicolae – notă biobibliografică</i>	138

Prefață

Cartea Marianeî Nicolae nu trebuie citită ca un exercițiu de stil sau ca o ironie inteligentă la adresa sistemului educațional, ci ca un semnal de alarmă pe care nu ne mai permitem să îl ignorăm. Dincolo de tonul aparent detașat, mesajul este limpede: educația din România nu mai poate funcționa prin inerție.

Întrebările incomode pe care le ridică sunt, de fapt, întrebările pe care statul, societatea și fiecare dintre noi le-am amânat prea mult: ce așteptăm cu adevărat de la educație? Formăm oameni capabili să gândească și să creeze sau doar absolvenți capabili să reproducă informații? Care este echilibrul dintre nevoile individuale și cele ale societății? Cum putem vorbi despre performanță în absența investițiilor reale? Și, mai ales, ce statut acordăm profesorului într-o societate care declară educația prioritate națională, dar o tratează bugetar ca pe o cheltuială secundară?

Creativitatea este invocată frecvent ca soluție salvatoare. În realitate, creativitatea nu apare în vid. Ea se dezvoltă acolo unde există rigoare, profesori respectați, coerență curriculară și politici publice bazate pe dovezi. Creativitatea nu înlocuiește sistemul; îl potențează.

Trăim într-o economie în care valoarea este generată de capacitatea de a rezolva probleme, de inovație și de gândire critică. Țările care investesc strategic în educație și cercetare construiesc prosperitate durabilă. Cele care amână aceste investiții rămân captive într-un model economic dependent de costuri reduse și competitivitate fragilă.

Educația nu este un domeniu social printre altele. Este infrastructură strategică națională.

Fără profesori motivați nu există capital uman competitiv.

Fără gândire critică nu există democrație funcțională.

Fără creativitate nu există inovare.

Fără inovare nu există prosperitate.

Suntem adesea tentați să credem că soluțiile vin exclusiv din decizia politică. În realitate, transformarea începe cu responsabilitatea distribuită: părinți implicați, profesori care inspiră, elevi care își asumă învățarea, mediul economic care investește în competențe, societatea civilă care cere performanță și transparență.

Prestigiul profesorului nu poate fi restabilit prin discursuri festive. El se reconstruiește prin salarizare corectă, autonomie profesională, standarde de excelență și respect social autentic.

România nu duce lipsă de inteligență. Duce lipsă de coerență, continuitate și curaj decizional.

Educația nu este despre prezentul nostru administrativ.

Este despre viitorul nostru economic.

Este despre coeziunea noastră socială.

Este despre șansa fiecărui copil de a-și atinge potențialul.

Reforma educației nu mai este o opțiune. Este o urgență strategică.

Conf. univ. dr. Andreea Paul

Facultatea REI, ASE București

Președinte INACO – Inițiativa pentru Competitivitate

Cuvânt înainte

Într-o lume în care creativitatea poate părea din ce în ce mai inutilă, Mariana Nicolae a scris o carte cu titlul potrivit: **Nu vreau să fiu creativă, dar... n-am încotro.**

Această carte este o expunere profundă a importanței și – îndrăznesc să spun – chiar a valorii mistice a creativității, o forță care nu va dispărea, indiferent cât de pricepute devin mașinile în a copia stilul oricărui artist sau inovator uman.

În zilele noastre, mai ales generațiile tinere nu mai văd nevoia de a depune efortul imens al creației, așa cum îl cunoșteam din lumea de dinainte de 2023. Chiar și ceva atât de fundamental precum educația pare din ce în ce mai inutil și costisitor, din moment ce putem pune orice întrebare, în orice limbă, și primi răspunsul gratuit într-o fracțiune de secundă.

Chiar și munca umană devine depășită, pe măsură ce agenți de inteligență artificială preiau sarcini complexe.

În aceste condiții, Mariana face observația relevantă și adesea trecută cu vederea că tocmai creativitatea noastră umană devine tot mai necesară – iar educația noastră contează mai mult ca oricând.

Este o slăbiciune umană faptul că antropomorfizăm orice poate fi antropomorfizat, inclusiv mașinile. Uităm prea des că atât cunoașterea cât și sprijinul creativ pe care le obținem din interacțiunea cu IA nu își au originea în IA, ci sunt mai degrabă o oglindire a creativității umane. Deși probabil că nici noi, oamenii, nu putem pretinde că suntem originea absolută a creativității, avem totuși acces la acea scânteie divină a inspirației care îi permite să curgă prin noi.

În ceea ce privește educația, Mariana recunoaște că vremurile au depășit abordarea noastră excesiv formalizată și pledează pentru o abordare mai adaptată, care valorizează învățarea mai mult decât diplomele și încurajează lectura, în special literatura și poezia. S-ar putea spune că aceasta reprezintă o întoarcere la valorile unei educații generale și ale dezvoltării spiritului uman.

Aici Mariana subliniază un punct important, deoarece, dacă IA ne reflectă și ne amplifică, trebuie să fim atenți cine suntem atunci când pășim în fața oglinzii.

Într-o epocă în care orice facem noi, oamenii, poate fi amplificat la scară masivă într-un timp foarte scurt, un spirit uman echilibrat, bine dezvoltat și binevoitor devine cu atât mai important de cultivat și menținut.

La nivel personal, mă simt onorat că am fost invitat să scriu acest **Cuvânt înainte**. Mariana a fost cursanta mea în mai multe ediții ale cursului meu despre scrierea și auto-publicarea de povestiri, precum și ale cursului „Scrie-ți cartea de nonficțiune în trei luni”, pe care Mariana l-a folosit pentru a contribui la apariția acestei cărți. În timpul cursului, am folosit constant „biciul” proverbial pentru a-i face pe participanți să scrie și pentru a mă asigura că vor finaliza prima versiune a cărții în cele trei luni cât dura programul. La acea vreme am lucrat și eu la prima versiune a propriei cărți și eram într-o formă bună de scris. Acum, după ce a trecut ceva timp, mi-am amintit cât efort cere reintegrarea scrisului și a creativității în rutina zilnică și în propria stare de spirit. Așa cum spune titlul cărții Mariane, o parte din mine nu voia să fie creativ (cel puțin nu acum), dar această carte mi-a reamintit cât de satisfăcător este să fii.

Este o carte pe care trebuie s-o citești.

Robin Wildt Hansen

<https://www.robinwildthansen.com/>

Pornim la drum

De ce o carte despre creativitate? Pentru că termenul este unul dintre cuvintele pe care le auzim constant în jurul nostru: avem nevoie de creativitate, doar ea ne va salva în fața inteligenței artificiale, educația românească este lipsită de creativitate și este plină de informații inutile, vreau o soluție creativă la problemele pe care le avem etc., etc.

Am publicat acum aproximativ un deceniu o carte, *Managementul inovației organizaționale. Drumul spre excelență*, care, atunci, aborda o tematică relativ puțin prezentă sub formă de carte în literatura managerială românească. Punctul de plecare era, și continuă să fie, faptul că discursul public românesc folosește cu prea multă larghețe necesitatea excelenței ca destinație pentru dezvoltarea socială. Acest discurs folosește teme preluate din sfera publică a Uniunii Europene sau, și mai adesea, din cea a SUA, în care discuțiile despre organizații, oameni și nevoia de excelență s-au desfășurat privind spre și antrenând o economie puternică, matură, în care organizațiile au evoluat sau nu, dar disciplinele academice care s-au ocupat de ele au cunoscut un proces firesc de dezvoltare și formalizare care este încă doar la început în România.

Acum, în 2026, într-o lume haotică și din ce în ce mai greu de înțeles chiar și de cei care au calificările necesare, într-o lume pe care obișnuim s-o numim *societatea cunoașterii*, pentru că avem tot mai multe cunoștințe tehnice, dar tot mai puțină înțelepciune de a le folosi în folosul nostru ca specie, pentru a salva planeta cu biodiversitatea ei uluitoare și a face față schimbărilor climatice, într-o astfel de lume căutăm constant rețeta salvării. Se pare că acum ea este numită creativitate și inovație.

Trăim într-o lume complexă și aspectele economice devin tot mai importante și mai greu de înțeles. Companii care păreau eterne se prăbușesc, apar noi povești de succes pe care le uităm după câteva zile, se fac averi

fabuloase în timp ce oameni care toată viața au lucrat corect și cinstit sunt restructurați, puși pe liber, trecuți în șomaj sau pur și simplu dați afară – în funcție de sofisticarea comunicațională a angajatorului – doar pentru a îmbunătăți cifra de afaceri a organizației. Totul în timp ce consumatorii sunt agresati din ce în ce mai mult cu presiunea de a consuma mai mult din orice fel de produs sau serviciu. Și să ne amintim că suntem toți consumatori pe o piață imensă, chiar dacă o parte dintre noi facem parte și din mecanisme de producere de bunuri materiale sau servicii. De aceea, deseori citim sau ascultăm povești despre conspirații care, toate, își propun să stăpânescă lumea și să o conducă în folosul mai mult sau mai puțin obscur al unor grupuri secrete. Cu toate acestea, așa cum spune Eric D. Beinhocker în lucrarea sa *Originea bogăției* (2006, p. 6) „*economia este o minune a complexității. Și totuși nimeni nu a proiectat-o și nimeni nu o conduce. Sigur că există șefi de companii, executivi, autorități guvernamentale, organizații internaționale, investitori și mulți alții care, toți, încearcă să-și gestioneze felia specifică, dar când facem un pas înapoi și privim la întregul format din economia globală de \$ 36,5 trilioane devine foarte clar că, de fapt, nimeni nu o conduce.*”

De ce ne-ar impresiona ce spunea domnul Beinhocker acum 20 de ani? Pentru că se pare că știe ce vorbește. A studiat teoretic, dar mai ales practic, fenomenele din economiile dezvoltate sau emergente într-o carieră în care a debutat în arena afacerilor prin antreprenoriat în industria IT, capital de risc, apoi a intrat în mediul academic la Harvard Business School și MIT Sloan School, urmați de 18 ani de consultanță la McKinsey, pentru ca în prezent să fie directorul executiv al Institutului pentru Noua Gândire Economică de la Universitatea Oxford (Institute for New Economic Thinking, Oxford Martin School). Prin urmare, Beinhocker ne atrage atenția că lumea a devenit atât de complexă încât pentru ca s-o înțelegem și să-i putem controla evoluția, este foarte important să studiem mecanismele prin care ea se dezvoltă, mai ales cele prin care se generează bogăție.

N-am vrut să scriu o carte academică, nu pentru că am ceva împotriva lor, dar mi se pare că acum sunt mai importante, în special în limba română, cărțile scrise pentru un public cât mai larg. S-ar putea, prin urmare, ca această carte să nu fie pentru dumneavoastră. Ea este DOAR pentru cei curioși. Ceilalți

sunt rugați politicos să aleagă alta. De ce? Pentru că această carte este pentru cei care își doresc să aibă alte gânduri decât cele pe care le-au avut până acum. Poate și alte vise?

Această carte este pentru cei care își caută sensul propriei vieți. Cei cărora nu le este frică să încerce să fie fericiți după propriile reguli, nu după cele ale vecinilor sau ale celor din marketing. Cărora nu le este frică de inteligența artificială, dar se pregătesc să colaboreze cu ea.

Această carte este pentru cei care vor să știe mai mult despre cum poți deveni mai creativ în orice domeniu de activitate pentru a-ți atinge visele pentru tine și cei dragi, fără a-ți sacrifica viața, sănătatea sau fericirea. Dimpotrivă. Creativitatea, așa cum este ea discutată în această carte, este pentru noi toți, nu doar pentru cei aleși, mantra care, dacă este aplicată constant, ne poate salva sufletele.

Prin urmare dacă vă doriți doar lucruri materiale, pilule de fericire sau de slăbit/dormit/îmbogățit, rețete standardizate etc. etc., alegeți-vă altă carte.

Vă mulțumesc pentru o alegere informată.

Capitolul 1

CE ESTE CREATIVITATEA?

Pare să fie o întrebare simplă, dar așa cum se întâmplă adesea, răspunsul este cel care ne complică existența. De ce? Pentru că există foarte multe definiții ale creativității în funcție de domeniul care încearcă s-o înțeleagă.

Chiar și dicționarele sunt echivoce. *Dexonline* ne spune sec că înseamnă „însușirea de a fi creator; putere creatoare”. Iar creator este cel/cea care creează ceva. Nu ne-am lămurit prea mult, nu-i așa?

Dar în expresii ca societatea creativă, industrii creative, angajați creativi, oare ce sensuri are termenul de creativitate? De ce este important să avem o înțelegere comună a acestui concept? Pentru că, desigur, este folosit atât de des și, mai ales, înțelegerea lui corectă poate deschide surse de finanțare fără care este greu de imaginat că proiectele cele mai bune ar putea fi puse în practică. Știm, unii doar intuitiv, alții rațional și pe bază de studii, că gradul de evoluție la care s-a ajuns azi în epoca globalizării face ca majoritatea produselor care ajung pe o piață (albă, neagră sau gri, aici nu contează reglementarea ei) să aibă deja un standard minim obligatoriu de calitate și diferențierea între ele este dată de capacitatea de personalizare a lor, adică de creativitatea înglobată în ele și de personalizarea cerută de client, de calitatea serviciilor post-vânzare care le însoțesc etc.

Iată deci că această creativitate nu înseamnă doar să-ți induci stări care să te predisună la idei pe care le crezi deosebite fie prin ascultare de muzică de un anumit tip, într-un cadru natural sau dimpotrivă cât mai artificial ca, de exemplu, un muzeu sau atelier de pictură/sculptură sau poate doar de croitorie, sau să te pui sub influența diverselor tipuri de alcool sau chiar a unor substanțe pe care vă las să le ghiciți singuri pentru că nu vreau să le numesc aici. Deși sunt tot mai mult folosite în scopuri... „recreaționale”.

În plus, creativitatea începe să fie monetizată, are o anumită valoare în care cei cu forța financiară necesară sunt dispuși să investească tot mai mult. Și atunci de ce să nu vrem să înțelegem ce este acest concept atât de evaziv ca o fata Morgana care pe unii îi poate duce spre țărmurile financiare dorite, iar pe alții... îi face să-și piardă mințile?

Echipa design

Andra Anastasiu a fost studentă a Marianei Nicolae și este specialistă în comunicare cu peste 10 ani de experiență în agenții de PR și Publicitate. În timpul liber, scrie poezie naivă, dansează sau fotografiază magnolii primăvara. Când nu se joacă cu pisicile ei, gătește, iese la film sau la diverse expoziții de artă.

Bogdan Dumitrache este designer grafic din București, specializat în identitatea de brand, pasionat de comunicarea administrației publice, UI/UX, tipografie, programare și fotografie.

Cartea Marianei Nicolae nu trebuie citită ca un exercițiu de stil sau ca o ironie inteligentă la adresa sistemului educațional, ci ca un semnal de alarmă pe care nu ne mai permitem să îl ignorăm. Dincolo de tonul aparent detașat, mesajul este limpede: educația din România nu mai poate funcționa prin inerție.

Întrebările incomode pe care le ridică sunt, de fapt, întrebările pe care statul, societatea și fiecare dintre noi le-am amânat prea mult: ce așteptăm cu adevărat de la educație? Formăm oameni capabili să gândească și să creeze sau doar absolvenți capabili să reproducă informații? Care este echilibrul dintre nevoile individuale și cele ale societății? Cum putem vorbi despre performanță în absența investițiilor reale? Și, mai ales, ce statut acordăm profesorului într-o societate care declară educația prioritate națională, dar o tratează bugetar ca pe o cheltuială secundară?

Creativitatea este invocată frecvent ca soluție salvatoare. În realitate, creativitatea nu apare în vid. Ea se dezvoltă acolo unde există rigoare, profesori respectați, coerență curriculară și politici publice bazate pe dovezi. Creativitatea nu înlocuiește sistemul; îl potențează.

Trăim într-o economie în care valoarea este generată de capacitatea de a rezolva probleme, de inovație și de gândire critică. Țările care investesc strategic în educație și cercetare construiesc prosperitate durabilă. Cele care amână aceste investiții rămân captive într-un model economic dependent de costuri reduse și competitivitate fragilă.

Educația nu este un domeniu social printre altele. Este infrastructură strategică națională.

Conf. univ. dr. Andreea Paul
Facultatea REI, ASE București
Președinte INACO – Inițiativa pentru Competitivitate

ISBN 978-630-6601-40-0

